

B.A. (SEM/CR) CBCS Part-III Semester-V Supplementary Examination: March/April-2023

**Sociology (Optional) Paper-IX
SOCO9: Political Sociology**

**Day and Date: Thursday, 06/07/2023
Time: 12.30 PM To 2.30 PM**

Total Marks: 60

Instructions:

1. All Questions are Compulsory.
2. All Questions carry equal marks.
3. Figures to the right indicate full marks

Q.1. Choose the Correct alternatives from the following.

15

- 1 In the ..... century, the thought of nobles was presented effectively.
A) Seventeenth B) Eighteenth C) Nineteenth D) Twentieth
- 2 Most political systems of thought are based on ..... context.
A) Economic B) Religious C) Educational D) Ethnic
- 3 The concept of nationalism gave people a new ..... consciousness.
A) Religious B) Economic C) Social D) Educational
- 4 Making authoritative value judgments for society as a whole is a ..... function.
A) Religious organization B) Government system C) Education system D) Economy
- 5 The system has to have the capacity to overcome any kind of disorder.
a) Religious b) Economic c) Political d) Educational
- 6 No state can exist without .....
A) War B) Sovereignty C) Slavery D) Soldiers
- 7 ..... built modern India by adopting a scientific approach.
A) Pandit Nehru B) Indira Gandhi C) R. K. Gujral D) Chandra Shekhar
- 8 ..... Sociology is the study of interrelations and interactions between state and society from the sociological point of view.
A) Political B) Rural C) Urban D) Tribal
- 9 ..... is the present means To obtain some future apparent good.
A) Slavery B) Power C) Job D) None of these
- 10 ..... is the pattern of individual attitude and orientations towards politics
Among the members of a political system.
A) Education B) Health C) Ideal D) Political
- 11 Through this process a person learns the political culture of his society
A) Political socialization B) Political Disorganization C) Political University D) Congress Party
- 12 In 1885, this English official formed a political organization called Rashtriya Sabha.
A) Lord Bentick B) Alan Hume C) Mountbatten D) Cornwallis

- 13 The Greek philosopher Aristotle ----- concept has its roots in the concept of civil society.
A) Political belief B) political disintegration C) political community D) political rule
- 14 -----founded a party called Jansangh in 1951.
A) Dr. Shyamaprasad Mukherjee B) Dr. Ambedkar C) S. C. Dubey D) K. M. Kapadiya
- 15 ----- The state is referred to as the least populous state in the world.
A) India B) China C) Japan D) Vatkin City

Q.2. Write short Notes (Three out of Four) .

15

- 1 Development of Political Sociology
- 2 Political participation in India
- 3 Political methods
- 4 Types of Democracy

Q.3. Write short Answers (Three out of Four) .

15

- 1 Importance of Political Sociology
- 2 Types of political culture
- 3 Characteristics of bureaucracy
- 4 Nature of political bureaucracy

Q.4.. Answer the following question on broad. (One out of two).

15

- 1 Write the definition of political sociology and explain the subject matter of political sociology.
- 2 Explain the nature of political culture

मराठी रूपांतर

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 ..... शतकात श्रेष्ठजनांचा विचार प्रभावीपणे मांडण्यात आला.
अ) सतराव्या ब) अठराव्या क) एकोणीसाव्या ड) विसाव्या
- 2 बहुतांश राजकीय विचारप्रणाली ..... संदर्भावर आधारलेल्या असतात.
अ) आर्थिक ब) धार्मिक क) शैक्षणिक ड) जातीय
- 3 राष्ट्रवाद या संकल्पनेने लोकांना नवी ..... जाणीव करून दिली.
अ) धार्मिक ब) आर्थिक क) सामाजिक ड) शैक्षणिक
- 4 संपूर्ण समाजासाठी अधिकारयुक्त मूल्यनिर्धारण करणे हे ..... कार्य आहे.
अ) धर्मसंस्थेचे ब) राज्यव्यवस्थेचे क) शिक्षण व्यवस्थेचे ड) अर्थव्यवस्थेचे
- 5 कोणत्याही प्रकारच्या अव्यवस्थेवर मात करण्याची क्षमता ..... व्यवस्थेमध्ये असावी लागते.
अ) धार्मिक ब) आर्थिक क) राजकीय ड) शैक्षणिक
- 6 ..... शिवाय कोणतेही राज्य अस्तित्वात येऊ शकत नाही
अ) युद्ध ब) सार्वभौमत्व क) गुलामगिरी ड) सैनिक

- 7 ..... यांनी वैज्ञानिक दृष्टिकोनाचा अवलंब करून आधुनिक भारताची जडणघडण केली.
अ) पंडित नेहरू ब) इंदिरा गांधी क) आर. के. गुजराल ड) चंद्र शेखर
- 8 राज्य आणि समाज यांच्यातील आंतर संबंधांचा व आंतरक्रियांचा समाजशास्त्रीय दृष्टिकोनातून केलेला अभ्यास म्हणजे .....समाजशास्त्र होय.
अ)राजकीय ब) ग्रामीण क) नागरी ड) आदिवासी
- 9 भविष्यकाळात कांही उघडपणे चांगल्यावा वाटणाऱ्या गोष्टी प्राप्त करण्याचे वर्तमान काळातील साधन म्हणजे.....होय.
अ) गुलामगिरी ब) शक्ती क) नोकरी ड) यापैकी नाही
- 10 राजकारणासंबंधीचा विशिष्ट राजकीयव्यवस्थेतील व्यक्तीच्या प्रवृत्ती, स्थिती ज्ञान व आकलन यांचा आकृती बंध म्हणजे .....संस्कृती होय.
अ) शैक्षणिक ब) आरोग्य क) आदर्श ड) राजकीय
- 11 -----या प्रक्रियेद्वारे व्यक्तीतिच्या समाजातील राजकीय संस्कृती शिकून घेते.
अ) राजकीय समाजिकरण ब) राजकीय विघटन क) राजकीय विद्यापीठ ड)काँग्रेस पार्टी
- 12 -----या इंग्रज अधिकाऱ्याने १८८५ मध्ये राष्ट्रीय सभा या नावाने एक राजकीय संघटन स्थापन केले.
अ) लॉर्ड बेंटिक ब) अॅलन ह्यूम क)माऊंटबेटन ड) कॉर्न वालिस
- 13 ग्रीक तत्वज्ञ ऍरिस्टोटल यांच्या -----संकल्पनेत नागरी समाज या संकल्पनेचे मूळ आढळते.
अ)राजकीय विश्वास ब) राजकीय विघटन क) राजकीय समुदाय ड) राजकीय नियम
- 14 यांनी १९५१ मध्ये जनसंघ नावाचा पक्ष स्थापन केला.
अ) डॉ. श्यामाप्रसाद मुखर्जी ब) डॉ. आंबेडकर क) एस. सी. दुबे ड) के. एम. कपाडिया.
- 15 जगात अल्पलोकसंख्या असलेले राज्य म्हणून -----राज्याचा उल्लेख केला जातो.
अ)भारत ब) चीन क)जपान ड) व्हॅटकीनसिटी

Q.2.टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 राजकीय समाजशास्त्राचा विकास
- 2 भारतातील राजकीय सहभाग
- 3 राजकीय पद्धती
- 4 लोकशाहीचे प्रकार

Q.3.थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 राजकीय समाजशास्त्राचे महत्व
- 2 राजकीय संस्कृतीचे प्रकार
- 3 नोकरशाहीची वैशिष्ट्ये
- 4 राजकीय नोकरशाहीचे स्वरूप

Q.4.सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 राजकीय समाजशास्त्राची व्याख्या लिहा? राजकीय समाजशास्त्राचा अभ्यास विषय विशद करा.
- 2 राजकीय संस्कृतीचे स्वरूप स्पष्ट करा

*****

Model Answer Paper

B.A. (SEM/CR) CBCS Part-III Semester-V Supplementary Examination: March/April-2023

**Sociology (Optional) Paper-IX
SOCO9: Political Sociology**

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 ..... शतकात श्रेष्ठजनांचा विचार प्रभावीपणे मांडण्यात आला.
अ) सतराव्या ब) अठराव्या क) एकोणीसाव्या ड) विसाव्या
Option 2
- 2 बहुतांश राजकीय विचारप्रणाली ..... संदर्भावर आधारलेल्या असतात.
अ) आर्थिक ब) धार्मिक क) शैक्षणिक ड) जातीय
Option 4
- 3 राष्ट्रवाद या संकल्पनेने लोकांना नवी ..... जाणीव करून दिली.
अ) धार्मिक ब) आर्थिक क) सामाजिक ड) शैक्षणिक
Option 3
- 4 संपूर्ण समाजासाठी अधिकारयुक्त मूल्यनिर्धारण करणे हे ..... कार्य आहे.
अ) धर्मसंस्थेचे ब) राज्यव्यवस्थेचे क) शिक्षण व्यवस्थेचे ड) अर्थव्यवस्थेचे
Option 2
- 5 कोणत्याही प्रकारच्या अव्यवस्थेवर मात करण्याची क्षमता ..... व्यवस्थेमध्ये असावी लागते.
अ) धार्मिक ब) आर्थिक क) राजकीय ड) शैक्षणिक
Option 3
- 6 ..... शिवाय कोणतेही राज्य अस्तित्वात येऊ शकत नाही
अ) युद्ध ब) सार्वभौमत्व क) गुलामगिरी ड) सैनिक
Option 2
- 7 ..... यांनी वैज्ञानिक दृष्टिकोनाचा अवलंब करून आधुनिक भारताची जडणघडण केली.
अ) पंडित नेहरू ब) इंदिरा गांधी क) आर. के. गुजराल ड) चंद्र शेखर
Option 1
- 8 राज्य आणि समाज यांच्यातील आंतर संबंधांचा व आंतरक्रियांचा समाजशास्त्रीय दृष्टिकोनातून केलेला अभ्यास म्हणजे ..... समाजशास्त्र होय.
अ) राजकीय ब) ग्रामीण क) नागरी ड) आदिवासी
Option 1
- 9 भविष्यकाळात कांही उघडपणे चांगल्यावा वाटणाऱ्या गोष्टी प्राप्त करण्याचे वर्तमान काळातील साधन म्हणजे ..... होय.
अ) गुलामगिरी ब) शक्ती क) नोकरी ड) यापैकी नाही
Option 3
- 10 राजकारणासंबंधीचा विशिष्ट राजकीयव्यवस्थेतील व्यक्तीच्या प्रवृत्ती, स्थिती ज्ञान व आकलन यांचा आकृती बंध म्हणजे ..... संस्कृती होय.
अ) शैक्षणिक ब) आरोग्य क) आदर्श ड) राजकीय
Option 4
- 11 ..... या प्रक्रियेद्वारे व्यक्तीतिच्या समाजातील राजकीय संस्कृती शिकून घेते.
अ) राजकीय समाजिकरण ब) राजकीय विघटन क) राजकीय विद्यापीठ ड) काँग्रेस पार्टी
Option 1
- 12 ..... या इंग्रज अधिकाऱ्याने १८८५ मध्ये राष्ट्रीय सभा या नावाने एक राजकीय संघटन स्थापन केले.
अ) लॉर्ड बेंटिक ब) अॅलन ह्यूम क) माऊंटबेटन ड) कॉर्न वॉलिस
Option 2

13 ग्रीक तत्वज्ञ ऍरिस्टोटल यांच्या -----संकल्पनेत नागरी समाज या संकल्पनेचे मूळ आढळते.

अ)राजकीय विश्वास ब) राजकीय विघटन क) राजकीय समुदाय ड) राजकीय नियम

Option 3

14 यांनी १९५१ मध्ये जनसंघ नावाचा पक्ष स्थापन केला.

अ) डॉ. श्यामाप्रसाद मुखर्जी ब) डॉ. आंबेडकर क) एस. सी. दुबे ड) के. एम. कपाडिया.

Option 1

15 जगात अल्पलोकसंख्या असलेले राज्य म्हणून -----राज्याचा उल्लेख केला जातो.

अ)भारत ब) चीन क)जपान ड) व्हॅटकीनसिटी

Option 4

Q.2.टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

1 राजकीय समाजशास्त्राचा विकास

Ans:

2 भारतातील राजकीय सहभाग

Ans:

3 राजकीय पद्धती

Ans:

4 लोकशाहीचे प्रकार

Ans:

Q.3.थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

1 राजकीय समाजशास्त्राचे महत्व

Ans:

2 राजकीय संस्कृतीचे प्रकार

Ans:

3 नोकरशाहीची वैशिष्ट्ये

Ans:

4 राजकीय नोकरशाहीचे स्वरूप

Ans:

Q.4.सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

1 राजकीय समाजशास्त्राची व्याख्या लिहा? राजकीय समाजशास्त्राचा अभ्यास विषय विशद करा.

Ans:

2 राजकीय संस्कृतीचे स्वरूप स्पष्ट करा

Ans:

*****